СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 197. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 10-го жовтня 1944. No. 197. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, October 10, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗАПОВІДАЮТЬ ЗЇЗД ГОЛОВ УРЯДІВ ЧОТИРЬОХ ПОТУГ

ВАШИНГТОН. — Конференція Чотирьох Потуг в справі створення міжнародньої ліги миру покінчилася. Вона розпочалася в Домбартон Овкс 21. серпня і тривала до суботи 7. жовтня. З її вислідку буде поданий урядовий комунікат. Тепер уже звісно, що Чотири Потуги, себто Америка, Англія, Росія й Китай погодилися на створення Ради Мирової Ліги, але розійшлися в поглядах щодо способу забезпечення миру. Зачувати, що Францію принято в члени постійної ради ліги. Щоб завершити цю будову являється конечним скликати зїзд голов чотирьох держав, що радили в Домбартон Овкс. Поважно говорять, що в недалекій будучнині зїдуться такі державні мужі: Рузвелт, Чорчил, Сталін і Чіянг-Кай-шек.

НЕСПОДІВАНА СМЕРТЬ ВЕНДЕЛА ВИЛКІЯ.

НЮ ЙОРК. — Після одномісячної недуги на горло й серце Вендел Вилкі, кандидат Републиканської Партії на президента Злучених Держав при виборах в 1940. р. помер у неділю досвіта 8. жовтня від удару серця в 52. році життя. Тіло його похоронять в родиннім гробівці в Рушвил, у стейті Індіяна. З нагоди його несподіваної смерти найвизначніші люди в прилюднім життю висловили свій подив для людини, що з фармерського хлопця став великим індустріялістом і зазнав поваги в міжнародних колах. В американській політиці, після своєї програ, він належав, як про нього писали, до „льояльної опозиції", супроти політики президента Рузвелта. Він вславився найбільше тим, що після нападу Японії на Перл Гарбор відбув у 1942. р. світову подорож літаком і написав після її викінчення книжку „Один Світ" — „Вон Ворлд", яка розійшлася в двох міліонах примірників. Перед виборами в 1944. він пробував ще раз дістати номінацію на кандидата на президента, але провалився заздалегідь. Не зважаючи на це, він дальше брав участь в політичнім життю, висловлюючи свою критику на недомагання обох великих партій.

ПОСМЕРТНА МЕДАЛЯ ДЛЯ ДУТКА.

ВАШИНГТОН. — Рядовик американської армії Іван В. Дутко з Гомер Сити, Па., котрий вбив 11 німців, а по стороні американській він був самий цілою армією, дістав посмертні признання, а це конґресову почесну медалю. Її дістане його вдова, яка мешкає в Риверсайд, Ню Джерзі. Згаданий геройський вчинок визначив Дутка в боях коло Анціо в Італії ще 23. травня. Він тоді орудував самий гарматою і трьома скорострілами доки не впав у бою.

ДЮЇ ХОЧЕ ЗАТРИМАТИ КОРДЕЛА ГОЛА.

НЮ ЙОРК. — Від найближчих дорадників губернатора Дюія дісталася до прилюдного відома вістка, що на випадок його вибору президентом Дюї хоче затримати теперішнього секретаря стейту Кордела Гола на його дотеперішньому становищі. На це вказувалаб теж промова Дюія, виголошена по радіо в суботу 7. жовтня в Чарлстон, Вест Вирджінія. Він тоді сказав, що постарається затримати найспосібніших американців для орудування заграничною політикою безоглядну на партійні різниці. Яке становище в цій справі займе секретар Гол, ще не знати.

150-ЛІТТЯ РОСІЙСЬКОЇ ЦЕРКВИ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Спеціяльне богослуження відбулося в російській православній катедрі при 2. вулиці в неділю 8. жовтня для звеличання 150-ліття оснування Російської Православної Церкви на американському континенті. Перший православний храм збудовано в Кодяк на Аласці. — З нагоди річниці відправив Службу Божу митрополит Православної Церкви Теофіль з Сан Франсиска.

ВТРАТА В МИСТЕЦТВІ З НАГОДИ ВІЙНИ НЕВЕЛИКА.

ВАШИНГТОН. — Американська Комісія для Збереження Мистецтва оприлюднює вісти, що втрати в творах мистецтва вчасі теперішньої війни не є такі великі, як розголошувано. Завдяки вишколеним стрільцям та бомбовикам по ворожій стороні стрільна падали в більшій частині на означені військові предмети. Зате велику шкоду потерпіла Англія в тому, що понищено її церкви та музейні будівлі. Історичні твори мистецтва були спаковані наперед і поскладані у відповідних місцях.

ПЕРЕДБАЧУЄ БІЛЬШЕ ВОЄННИХ ПОЗИЧОК.

АТЛАНТИК СИТІ. — Секретар скарбу Генрі Морґентав, згадуючи про початок кампанії за Шесту Воєнну Позичку в дні 20 листопаду, заявив, що це не буде остання позичка. Він висловив погляд, що хоч ворог в Европі тікає, то не знати ще, як довго його втеча буде тривати.

Акція за загальну передвиборчу реєстрацію

НЮ ЙОРК. — Тому, що Ню Йорк є звичайно показчиком заінтересування політикою вчасі виборів на президента і тим дає приклад цілому краєви, обі політичні великі партії візвали своїх прихильників поспішити до зареєстрування себе як виборців в біжучім тижні. Посадник міста Ля Ґвардія видав від себе зазив по радіо ще в суботу, 7. жовтня, а з поодиноких радіо-стацій, зокрема вчасі українських радіо-програм йшли зазиви до сповнення найважнішого громадянського обовязку. Промовці звертали увагу на це, щоб горожани споза округи Ню Йорк пильнували своїх реєстраційних днів та щоб не тратили нагоди.

ПОМЕР О. ІВАН КУТСЬКИЙ

ВИЛКСБЕРІ (Пенсилвенія). (Власна кореспонденція „Свободи"). — Тутешній парох української-католицької церкви, о. Іван Кутський, помер на серцеву недугу в неділю 8. жовтня в шпиталі після тритижневої недуги. Похоронне богослуження відбудеться в середу рано, після чого тіло буде перевезене до Питсбурга й поховане в гробівці в МекКізпорт.

Роджений в сільській сімї в Сторонибабах повіту Золочів, Західня Україна в 1885. р. покінчив Академічну гімназію у Львові в 1906 р., теольогічні студії у Львові в 1911., а до Америки прибув в 1913. р. був на кількох парохіях, між ін. в Бервику та МекКізпорт. Працював ревно на релігійному полі і був совітником при епископі Константині. Останніми часами прихильно відносився до діяльности Українського Народнього Союзу й виголосив промову на Союзовім ювилейнім святі у Вилксбері 18. червня б. р.

ПРОМОВИ НА ТЕМУ ПОЛЬЩІ З НАГОДИ ДНЯ ПУЛАСКОГО

НЮ ЙОРК. — Тут відбулася велика патріотична демонстрація поляків з нагоди Дня Пулаского, в якій взяло участь 45,000 осіб. Зі степениці перед Прилюдною Бібліотекою промовляв губернатор Дюї, заявляючи, що він підсправляє адміністрацію президента Рузвелта в непевности щодо польських границь. Дюї за-жадав теж, щоб американці польського роду зробили все, що в їх силах для втримання дискусії над Польщею на денному світлі.

Вечір, на польськім бенкеті в готелю Валдорф Асторія промовляв сенатор Вагнер іменем адміністрації. Він заявив, що „наміром і цілю адміністрації Франклина Д. Рузвелта" є довести до цілковитого привернення й охорони границь, „які вказують на історичні аспірації польського народу".

ЗАІНТЕРЕСУВАННЯ СЕРЕДНІХ ДЕРЖАВ МИРОВОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ

ВАШИНГТОН. — З нагоди покінчення конференції для забезпеки світового миру в Домбартон Овкс підсекретар стейту Едвард Стетиніюс обговорював заінтересування держав середньої величини мировими проблемами. Він згадав, що такі держави, як Австралія, Бразилія, Канада або Норвеґія схочуть мати своїх представників на непостійних становищах будучої мирової ліги і з цими домаганнями треба рахуватися. Середні держави можуть признати головну ролю великим потугам, але забажають признати й їм відповідний голос у вирішуванню миру.

Парижани домагаються соціялізації

ПАРИЖ. — Всі місця великої салі Вельодром д'Івер, що має 25,000 крісел, були заняті, коли Національна Рада Опору відбула там свої перші збори від звільнення Парижу від німців. Промовляли на них провідники підпільної боротьби проти окупантів.

Головною точкою їх промов було рішення Ради Опору далі продовжувати своє існування, аж поки край не прийме нової контитуції.

Підносили далі єдність партій для опору німцям і заявлялися за дальше удержання цеї єдности.

Всі бесідники заявлялися за соціялізацію промислів, а публика цю думку гучно оплескувала. Вони казали, що „невідповідальні капіталісти" вже занадто довго правили Францією та що тепер робітники повинні прийти до участи в заряді підприємств.

Збори домагалися від Аліянтів признання тимчасового уряду.

Бувший міністер Жорж Бідоль, до недавна предсідник Ради Опору, підчеркував, що тепер нарешті обєдналися в Раді всі французькі партії, соціялістичні, комуністичні й консервативні. Мовляв, тепер є тільки одна Франція.

МІХАЙЛОВІЧ УТІК У ГОРИ

ЛОНДОН. — Генерал Дража Міхайловіч, бувший воєнний міністер югославського уряду на вигнанню, покинув Сербію, котра майже вся вже в руках маршала Тита й червоної армії, та сховався в боснійські гори. Каже югославське радіо, подаючи цю вістку, що при ньому осталося лише небагато людей.

ОСТАННЯ НАДІЯ ПОЛЯКІВ — БРИТАНІЯ Й АМЕРИКА

ЛОНДОН. — Польський уряд на вигнанню вичерпав уже всі засоби для добуття згоди з совєтським урядом у Москві та постановив у тій справі вже більше ніяких кроків не робити, а покластися з усім на уряди Британії й Злучених Держав. До такого рішення прийшов кабінет Міколайчика, коли Польський Комітет Національного Визволення в Люблині назвав нового команданта польських військ, ген. Бора-Коморовського, злочинцем і зрадником польського народу.

Різдвяний обід заряджений Союзом Укр. Кан. Вояків в Лондоні дня 8. січня 1944. в домі Української Військової Гостинниці.

ВЕЛИКИЙ ПРОЛОМ НА ПІВНІЧ ВІД ААХЕНУ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Перша Американська Армія зробила на північ від Аахену ще один пролом у Західнім Мурі. Пролом має дві милі ширини й становить поважну небезпеку для Німеччини, бо завдяки йому американські війська вбиваються в німецькі лінії клином 10 миль широким і 9 миль глибоким. Доконавши цього, американські війська негайно несподіваним маневром захопили горби коло Аахену, з котрих вони можуть острілювати кожну дорогу, що веде до Аахену, так що німецький гарнізон у місті тепер просто відрізаний від решти німецької армії.

Далі на полудне Третя Армія посувається вперед 20 миль широким фронтом на північ і північний схід від Нансі. Вона заняла Понт-а-Мусон і Шато-Салін. За останню добу поступ уперед виносив 6 миль.

Незвичайно цікавий бій іде коло твердині Мецу, головно його південного форту Дріяну. Цей бій має справді небувалі признаки. Американці зайшли в форт, але німецькі оборонці форту находяться на поверсі глибоко під ними. Боротьба повна несподіванок. Перед американськими військами наприклад нагло появляється спід землі піднесений електричним елевейтером форт, котрий віддає сальву огню скорострілами і вмить západається під землю, поки ще американці вспіють кинути на нього ручні гранати.

На найдалі на північ висуненій частині аліянтських військ канадійці замкнули німців на острові Вальхерені.

Сема Армія, що йде зполудня на Бельфорт, зробила останніми днями менші поступи. Зате британські летуни в цій частині фронту наробили німцям багато клопоту, розбивши гати на ріці Рені й залявши водами низину, на котрій стоять німецькі позиції.

ВЕЛИКІ РЕЙДИ ПО НІМЕЧЧИНІ.

ЛОНДОН. — У суботу вибралося на Німеччину найбільше число літаків, яке досі висилано за один день. 5,500 літаків ударило з Італії й зо заходу, розбиваючи різні промислові центри від Відня аж по Балтик. Американські втрати в тому дні були поважні: 51 бомбовик і 15 боєвиків. Зате ворог утратив 59 літаків.

У неділю гармада британських літаків розбивала гати Голяндії та німецькі гарматні позиції вздовж Лінії Зиґфрида. В той день російські бомбовики били по Бреславі й інших шлеських містах.

ВЕЛИКА РОСІЙСЬКА ОФЕНЗИВА НА ЛИТВІ.

ЛОНДОН. — Червона армія наступає Литвою 175 миль широким фронтом. За 4 дні офензиви вона посунулася на 65 миль уперед та заняла понад 2,000 осель. Червона армія підходить уже до порту Мемеля, що колись належав до Литви, та Лібави, що належав до Лотви.

На Балкані червона армія поспішає скоро мадярською рівниною й находиться тепер усего 72 милі від Будапешту.

Далі наполудне червона армія бере немовби кліщами югославську столицю Білґород, на котру з противного боку наступає югославська армія маршала Тіта.

У Польщі йдуть завзяті бої коло Пултуска.

БІЛЬША ЧАСТИНА ПЕЛЬОПОНЕЗУ В БРИТІЙСЬКИХ РУКАХ.

ЛОНДОН. — Британські інвазійні війська заняли вже більшу частину грецького півострова Пельопонезу. Вони стрічаються зо слабим опором ворога, котрий видно думає тільки про те, якби йому вирватися з Балкану. Британські війська збираються переправитись через Істмійський канал коло міста Коринту та вступити на грецький сухозем. Німці вже Коринт евакували.

Греки кажуть, що за три роки німецької окупації Греції німці спалили 1,300 сіл та оставили без даху над головою півтора міліона до двох міліонів осіб. Серед населення панує страшне огірчення проти тих, що співпрацювали з німцями; британці мають немало труду вдержати грецьких патріотів від пімсти проти цих греків.

ПОСТУП АЛІЯНТІВ В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Восьма Армія перебралася через ріку Фіюмічіно та добула стратегічно важну гору Фарнето. Пята Армія поширила свій фронт проти Больонії та заняла два важні горби на західнім побережжю.

ЛЕТУНИ ДАЛІ ТОПЛЯТЬ ЯПОНЦЯМ КОРАБЛІ.

ЧУНГКІНГ. — Летуни Американської 14. Повітряної Сили знищили за місяць вересень японських кораблів на загальний тонаж 162,000 тон. Вбили при тому 4,000 японських вояків, переважно з кавалерійних відділів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

[illegible] посилати гроші инше на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

В дарунку нашим воякам

Український бизнесмен, громадянин Василь Пуйда з Ню Йорку, закупив 100 примірників виданої англійською мовою „Української Літератури", книжки проф. Кларенса Манінґа, призначуючи ось ті книжки в дарунку для американських вояків з українського роду, що походять з Ню Йорку. Закуплені книжки передав жертводавець Українсько-Американському Товариству Родичів в Ню Йорку для розсилки їх воякам.

Ось ця новинка повинна застановити не одну орґанізацію, що займається висилкою дарунків нашим воякам, чи святочних побажань. Певно, що добре висилати нашим хлопцям тісточка, шоколяду, чи інші ласощі. Але треба памятати і за щось інше!

Хлопці в американській армії не голодують. Вони найкраще годовані з усіх вояків у світі. І найкраще вбрані. Та ще й одержують у грошах стільки, про що вояки інших народів навіть мріяти не можуть. Очевидно, що того всього замало, коли зважити, що ті наші діти свою груд наставляють, життя віддають, чи набираються болючих ран, важких хворіб. І тому кожна наша ввічливість, кожна память, кожний дарунок — це ніщо в порівнанню з їхніми жертвами. Тому і треба далі за наших вояків памятати, далі їм висилати наше привіти і пакунки, далі їх підкріпляти на дусі нашими листами, нашим серцем. Та це все не противне тому, щоб у нашій памяти про них теж знати, що добре час від часу зробити їм таку несподіванку, якої вони ніяк не надіялись. Себто вислати їм якусь книжку в анґлійській мові про український нарід і Україну.

Те, що пропонуємо взяти під розвагу, не є ніякою нашою ориґінальністю. Бо міліони книжок висилається американським воякам! Висилають їх до різних військових бібліотек, що є по різних військових станицях біля фронту і подалі. Висилають їх і поодиноким воякам. Теж і книгарня „Свободи" одержує нераз замовлення від наших вояків з далеких сторін. Є навіть замовлення від військових станиць з підписами командантів, що цілком не вказують на українське походження. Це означає, що є зацікавлення книжками про Україну та український нарід, виданими анґлійською мовою.

Усі ті речі зрозуміємо краще тоді, коли зважимо, що в звідомленнях про переміни, які можна завважити в життю та поведінці наших вояків, стверджується, що наш вояк дуже споважнів, рад поширювати своє знання і тужить за доброю книжкою, яка є для нього теж і розрадою і відпочинком.

Не інакшим, очевидно, є і американський вояк українського походження. Для нього книжка про Україну і український нарід може бути радісною ще й з того боку, що він тепер чує так багато про геройства українського народу та Україну, що просто відчуває потребу дізнатись більше про той славний нарід, з якого він сам походить.

Памятаймо за це, коли обдаровуємо його пакунками!

Куди йде Франція?

Підчас своїх перших відвідин у французькому місті Ліль, що вважається немовби столицею промислової частини Франції, ґенерал Де Ґол, провідник французького тимчасового уряду, виявив досить виразно пляни свого уряду в справі державної господарки Франції. Була це перша заява в цій справі, і тому зовсім зрозуміло викликала широке зацікавлення в світі. Раз, що Франція все ще одна з великих держав світа, хоча тепер не може вповні проявити своєї повної сили. По друге, господарські пляни Франції є замітним покажчиком напрямних господарського розвою не самої тільки Франції, але й інших країв, що зо закінченням війни найдуться в подібнім до Франції господарськім положенню.

Ґенерал Де Ґол прибув до Лілю в мент великого промислового напруження, бо вчас великого безробіття французьких майнерів. Вони не тільки працюють лише половину робочого дня, але й ще й за цю працю не дістають відразу належної їм заплати. Цей стан поселення немовби заставляв провідника французького уряду заявлятися про дальшу господарську політику уряду. Ґенерал не дав на цю заяву довго ждати й відразу запевнив французів, що уряд збирається перевести в господарці Франції далеко йдучі реформи. „Ми не хочемо вертати назад до тої політичної, суспільної й моральної ситуації, яка нас довела на край пропасти", говорив ґенерал Де Ґол. „Нашим обовязком є використати як найповніше все те добро, що находиться в нашій землі, під нашою ріллею і в нашій імперії. Аби цього доконати, на це нема іншої ради, як завести плянову господарку".

Ґенерал ужив на означення плянової господарки фрази „кермована господарка", і цю фразу далі пояснив так: „Ми хочемо, аби держава кермувала економічним зусиллям цілого народу для добра всіх і аби вона забезпечила кожному французови й французжанці поправу життя. Ми не можемо далі толерувати тих концентрацій інтересів, що називаються тростами. Вони могли існувати через якийсь період у розвою земельних маєтків; але вони тепер уже більше не сповняють потреби економічної організації — зовсім так, як у минулому військовий февдалізм перестав сповняти потреби оборони на державні розміри".

„Для цієї плянової економії", говорив далі Де Ґол, „для цього найповнішого використання природних багацтв краю, першою сущною вимогою є, аби колектив, себто держава, перебрав під свій заряд великих жерел спільного маєтку та аби держава контролювала певні інші діяльности, очевидно, не виключаючи зовсім товчка справедливого приходу й ініціятиви".

З цих слів виходило би, що круги, котрих провідником являється ґенерал Де Ґол, стоять за таку державну господарку, при якій деякі ділянки промислу були ведені державою, а інші приватними підприємцями. Тимчасово так поступає він тепер. Деякі з віток французького промислу вже підпали під контролю держави, бо французький уряд уже рішився перебрати на державу вуглеві копальні воколиці Лілю та фабрики автомобілів Рено; — а інші бизнеси оставив у приватних руках.

Навіть у тих вітках, що далі останиться під приватною контролею, не будуть зовсім поминені течією реформ, бо, як видно зо заяви Де Ґоля, уряд збирається допустити до участи в заряді в усіх промислах Франції робітників. На тій основі ґенерал називає цю систему державною, чи національною (в Франції оба терміни рівнозначні) системою французької економії.

Де Ґол зовсім не дурить себе, що такі далеко йдучі реформи підуть легко. Він зовсім виразно передбачує важку боротьбу. В першу міру виступлять проти цього пляну ті, що через нього малиб втратити маєток або владу над іншими людьми, бож звісно, що ніхто, що має такі річи, їх добровільно, без боротьби, не здає. Не без того теж, щоб ті люди не найшли собі помічників поза границями краю, між чужинцями, яка то поміч тепер специяльно була би дуже ефектовна, коли в Франції ще є чужі війська.

Ці круги все шукали чужої помочі, і шукали серед тих, які їм обіцювали врятувати їх перед комунізмом. Для рятунку власне своїх маєтків деякі великі французькі промисловці пішли в лабети націзму й зрадили в цей спосіб Францію. Як тепер показується, ця зрада на них найболючіше відобється: тепер вони все таки свої фабрики й копальні потратять на річ держави, чи народу, Франції, а ті, що домагалися для них відшкодовання, тепер мають багато менше ґрунту під ногами, ніж вони мали перед німецькою інвазією Франції. Можливо, що великі промислові орґанізації, так звані трости, ще й тепер зберуть певні суспільні сили на свою оборону, але це певно справи навсе не вирішить. Чим більше консервативні будуть ці реформи, тим менше вони вдоволять народ Франції, і тим радикальніші реформи прийдуть пізніше.

І це є вигляди не одної тільки Франції. Таке саме заповідається в Італії, в Греції, Югославії, Мадярщині та повоєнній Німеччині. Тому й не диво, що так багато публіцистів, бачучи такі події й тенденції, висказує переконання, що ми живемо не тільки в часи всесвітної війни, але й в часи глибоких всесвітних реформ, може навіть всесвітної революції.

Проф. Микола Чубатий.

СИЛА МЕЧА ТА СИЛА ДУХА В МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЦІ

I.

Середновічна теорія про дві потуги в міжнародному житті.

В середніх віках в часі ривалізації зі собою двох світових потуг, папства та римського цісарства німецького народу, повстала теорія про дві сили, що рядять та порядкують життя поміж народами. одна це сила духа, друга це фізична сила меча.

Під силою духа розуміли в середних віках всі сили моральні, що повинні бути рішальними у міжнародному життю. Середні віки у цілій своїй духовости були пересяклі релігійним світоглядом християнства, тому вважалося малощо не за одинокі сили моральні християнську релігію, репрезентовану папством. Коли після часів гуманізму та релігійної революції, себто протестантизму, цілі краї вийшли зпід послуху папству, старалися впорядчики міжнародного життя віднайти якісь нові моральні сили, що вязалиб брутальну фізичну силу у міжнародних відносинах та завертали людство на шлях панування сил моральних, себто сил духа.

В середних віках, а радше вже на склоні середних віків, останній, що здефінював та уняв в повну теорію відношення сил моралі, себто духа та фізичної сили, був папа Боніфатій VII. Його булля про два мечі, про меч духа та про меч фізичної перемоги, відома в історії та може ще найкраще зясовує погляди релігійного середновіча на примінювання тих двох сил у світовій політиці. По думці папи Боніфатія VIII. сили духа у міжнародному житті мусять бути поставлені на першому місці; а сили фізичні мусять бути їм підпорядковані. Таксамо як людина складається з душі та тіла, так само життя між народами мусить мати елементи фізичні та моральні, при чім моральні таки мусять бути рішальними.

Погляди гуманістів на моральні та фізичні вили в політиці.

Зісвітчення цілого життя після гуманізму, зокрема наука італійця Макіявелія про панування брутальної сили, як одиноко рішальної в світовій політиці, ослабили дещо середновічні погляди на супремацію сил духа, себто моральних сил понад фізичні, але цілком того погляду не винищили. Хоча науку Макіявелія про улеґалізування неморальности у світовій політиці зачали всі стосувати на широку скалю, і наділі погляди Макіявелія стали немов дороговказом для новочасного дипльомата, проте політики робили це немов з якимсь встидом. Всі вичували, що так не повинно бути. Погляди Макіявелія студіював і примінював кожний політик, але рівночасно кожний його назовні осуджував.

Найбільший макіявеліст у практичній політиці та батько новочасного прусацтва, Фридрих II., або Великий, сам навіть написав книжку Анті-Макіявелі, в якій поборював неморальність гуманістичного італійського політика. Він сам немов відчував, що так бути не повинно, хоч сам поступав інакше. Значиться, що розумів зло панування брутальної сили над моралю в політиці.

Фільософи боронять моралі в політиці.

Захитані в часі гуманізму погляди середновіча про безоглядну супремацію моралі над фізичною силою у міжнародній політиці старалися зреставрувати деякі протестанти далекі від признавання супремації папського престола. В першу чергу слід тут згадати Ґуґа Ґроція, творця новочасного міжнародного права, що старався принайменше уняти в рямці права життя поміж народами, коли вже моральні сили перестали бути рішальними. А що в життю поміж народами на екзекуцію права нема іншого способу крім війни, тому наділі Ґуґо Ґроцій старався привернути панування тої зісвітченої моралі в життю поміж народами та хоч вчасти заступити панування виключно релігійної моралі середних віків, правом народів.

Захитані середновічні погляди про потребу панування моралі в політиці поміж народами з чисто фільосовічних міркувань старалися доказувати французькі фільософи, Монтескіє, Руссо та інші, підкреслюючи природне право кожної людської одиниці до свободи як одиноку та нічим неопрокинену основу моралі в політиці народів, бо оперту на праві природи.

Саме в дусі ідеалів французьких фільософів складалася Декляраця Незалежности Злучених Держав Північної Америки. В тім дусі про потребу панування сила духа над брутальною перемогою відбувалася американська революція, в тім самім дусі укладалася американська конституція. Кожна людина на світі родиться вільною, право людини бути вільною ніколи не передавнюється. Коли це святе право кожної людини нарушене брутальною силою, людина має повне право повстати проти цієї брутальної сили та дорогою революції відзискати своє природне право до волі.

Оце думки, що ними зачинається американська Декляраця про незалежність. Говорить вона ясно і недвозначно, що не сила фізична порядкувати має відносини поміж народами, тільки сила духа, сила моралі.

Та немає ніякого терміну, який передавнював би право людини відзискати волю поневірану брутальною силою переможця. Звідси заключення, що ніякий порядок встановлений над поневоленою людиною, над поневоленим народом, не може приняти сили права, хочби не знати які потуги, та не знати хто апробував поневолення народу. Право до волі це природне право, що по нього навіть шляхом революції може впімнутися поневолена людина, поневолений нарід:

Кличі Французької Революції у боротьбі з брутальною силою перемоги.

Кличі про право кожної людини бути вільною та про право кожної поневоленої людини подоптане право до волі відзискати хочби навіть дорогою революції, на европейськім континенті було реалізоване серед бурунів великої Французької Революції. І вона мала свої брутальности, одначе таки в результаті вона несла людині та цілим народам волю. Де вступив син французької революції, Наполеон Бонапарте, там таки всюди касували панщину, заводили рівність станів, проганяли старі династії, що не вміли вслухуватися у нові кличі волі людини та народу. Наполеонські завоювання з одного боку носили характер накидуваної волі людини цілій Европі, але з другого боку наполеонські завоювання таки визволяли людину та будили приспані народи до нового вільного життя, до ролі хоч співгосподаря на рідній землі.

Наполеона поконали, але кличі французької революції, рознесені ним по Европі, нерідко навіть без його співділання, стали вже такими кличами, що їх ніяка сила не була вже спроможна вимести з душі людини. Правда, по наполеонській епопеї прийшла в Европі реакція та панування брутальної сили потрійного Святого Аліянсу, одначе це вже були тільки останні зусилля брутальної фізичної сили проти панування моралі в житті поміж народами та серед горожан того самого народу.

(Кінець буде).

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю")

61)

Витворилася у неї ненормальна, пристрасна любов і до дітей. Дні й ночи проводила коло постелі недужого хлопця. Не відпускала від себе ні на крок маленької Ольги. Стала дітям нянькою й дбайливою доглядачкою.

Нервове її напруження дійшло до кульмінаційного рівня останнього дня перед Великоднем. Плакала, або просиджувала годинами мовчки — замкнувшися з дітьми. Прислуга побоювалася, щоб не заподіяла собі чого недоброго. І тоді то прийшла телеґрама Паволоцького про виїзд з Лівадії. Телеґрама прийшла з запізненням на день, і Марія Олександрівна негайно вислала коні на стацію.

Ввечір вся прислута пішла до церкви на всеношню. В домі зацарювала тишина. Марія Олександрівна вичікувала чоловіка. Діти також ждали приїзду батька, та зморив їх сон. Недоспані ночі змучили Марію Олександрівну, але не піддавалася зморі, — сиділа замислена опершися рукою об подушку постелі сина, другою рукою пригорнувши до себе сплячу у неї на колінах дівчинку. У сусідній кімнаті на коверці дрімав вірний сторож Дружок. Час до часу тихо гарчав у сні; може переживав свої денні бійки з собаками-співтоваришами, а може боровся з двоногими ворогами.

В думах Марії Олександрівни проходило все її подружне життя з чоловіком, від часу першого їх знайомства, — коли вона ще була наївною шіснадцятьлітньою дівчиною-дитиною. Зявився у її дядьків молодий несміливий юнак, просто убраний, без тіні прикмет золотої молодіжи. Вмів бути веселим і поважним. Захопив її плянами перебудови несправедливого укладу суспільного життя, чувся українцем, розумно боронив своїх переконань перед старшими, життям вже навченими. Говорячи про своїх батьків, що не довго нажилися на світі, мав в очах сльози. Опісля прийшло освідчення і заручини. Довгих три роки вичікування, поки вчився військової мудрости в Елисавеґраді. Двоє сиріт поєдналися і жили щасливо, як би не війна. Не було непорозумінь, не було хмар взяємного невдоволення. Сперечалися — перша суперечка вийшла за те, що мають вони мати — вона хотіла сина, він дочки. Паволоцький сина чомусь побоювався, вважав, що він родиться з зубами і трохи не з вусами... Погодилися на тому, буде, що має бути. Коли побачив вперше безпомічне, маленьке сотворіння, нову людину, — захопився хлопчиком, забув, як ворогував з ним перед його уродженням...

Всі їй заздростили, вважали щасливою. І справді, вона такою щасливою була, що того щастя боялася. Чула, що і щастя закінчиться страшною катастрофою, не тільки для неї самої, але для цілої родини. І тому так журилася долею чоловіка і дітей. Про себе не думала. Готова віддати себе і на смерть, щоб лиш небезпеку відвернути від близьких. А здавалося їй, що небезпека чорна, страшна насувається з кожним днем все ближче й ближче.

З задум очутило її голосне гавкання Дружка. Пес зірвався, радо чомусь заскімлівши. Вслід за тим застукали двері в сусідній столовій, почулися кроки і звякання острогами спішно ідучої людини. Марія Олександрівна хотіла вибігти на зустріч і не могла. Ноги немов одерваніли, по тілі розлилося якесь дивне ослаблення, щось немов туман заслонило очи. Півсвідомо, одним рухом положила доньку в постіл Олега й сиділа недвижно, впявивши очи в двері. В них показався Паволоцький, — блідий, вихудлий. Марія Олександрівна змогла лиш слабо скрикнути:

— Володимир! Ти! Здоровий! Вернувся!

І якось безвладно, всім тілом потягнулася до нього. В недалекій церкві, ще давними прапрапрадідами Паволоцького будованій, задзвонили дзвони.

— Христос Воскрес! — тихо привитався Паволоцький.

А саме в цю ніч на далекому заході гураґанним огнем заговорили гармати, поллялися ріки крови по зимовій передищці. Російська армія обезкровлювалася у змагу за галицьку землю. Почався наступ Макензена...

(Кінець першої частини)

ЧАСТИНА ДРУГА

XIX.

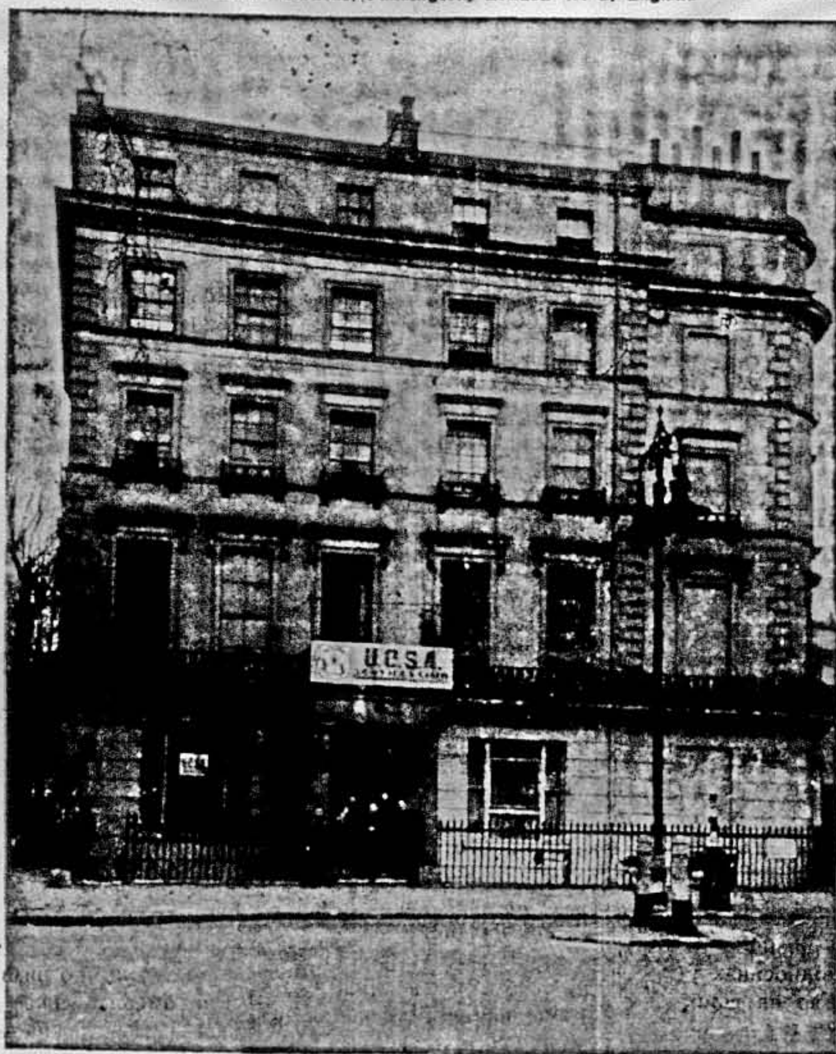
У грудні 1914. року напіврозгромлену австро-угорську армію зміцнено німецькими дивізіями ґенерала Лезінґена, і спільними зусиллями його корпусу з арміями Бем-Ермолі відперто російські війська від Карпатського хребта. Бої перенеслися у Бориславський район. Розвідчі австро-угорські групи заганялися під Старосіль, Синевідсько, Дрогобич, Сколе й Болехів. На більшу акцію воюючі сторони не спромоглися, фронт устійнився до весни. Все частіше й частіше штаби подавали стереотипове „без змін".

В російських арміях відчувався уже великий брак амуніції, головно гарматних стрілен. Бракувало й тяжких гармат. Технічні недостачі заповнювано живою силою. Трохи не двохсотміліонове запілля людей ще могло достарчати. Тож там, де бойові завдання міг успішно виконати десяток добре озброєних вояків, команда російська виставляла сотку озброєних берданками Іванів, з тою зброєю не обзнайомлених; мовляв: „свята сіра скотинка" не підведе, витриме. І витримували: поливали кровю сніги на Карпатських схилах. Але, — збанок воду носить до пори, до часу, — каже помовка. Народня, знов, мудрість справджується.

(Дальше буде).

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ЗАКУПНА І ПОШИРЮВАННЯ КНИЖОК І ВИДАВНИЦТВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ПРО УКРАЇНУ ТА УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД

ГОСТИННИЦЯ С У. К. ВОЯКІВ В ЛОНДОНІ
218 Sussex Gardens, Paddington, London W. 2, England

Українська Військова Гостинниця в Лондоні

Багато українських американських вояків, котрі знаходяться в Англії, час від часу відвідують Українську Гостинницю в Лондоні, яка була заснована Союзом Українських Канадійських Вояків за морем і удержувана фондами Комітету Українців Канади. Щоби поінформувати американських українців про цю Гостинницю, тут подамо дещо про її заснования й провадження.

Як вже відомо, в канадійських збройних силах знаходиться около 40,000 українських вояків і велика часть з них вже від довшого часу знаходиться в Англії. При кінці 1942 року кілька більш активних вояків подумали, що добре було би мати свою організацію і в той спосіб винести українське імя перед англійський загал. Так і зроблено.

Організацію започатковано в місті Манчестер. Тут, при помочі кількох українських родин, які там замешкали від кінця минулої війни, зорганізовано Союз Українських Канадійських Вояків. Головним живчиком організації був пільот-старшина Богдан Панчук, бувший учитель публичної школи в Саскачевані. І в місті Манчестері відбувся перший зїзд українських канадійських вояків за морем.

Згодом показалося, що багато більше наших вояків знаходиться близько Лондону й тому тимчасовий заряд вирішив заснувати клюб у Лондоні. На клюб треба мати приміщення, дім. Такий дім вони там знайшли й коли Український Канадійський Конгрес, у червні 1943 року, запевнив їм грошеву поміч, вони той дім перебрали в посідання. Є це перший український дім в столиці Англії — Лондоні. Для вояків це неабиякий здобуток, це їх рідний дім, далеко від дому, де вони, як пишуть, „можуть зійтися, забавитися, поспівати а то й посумувати разом".

Союз Українських Канадійських Вояків (СУКВ) заснований на засадах чисто українських. Там як вони відразу заявили, не грає ролі ні організаційна ні релігійна приналежність членів так довго, як член є українцем. „Нас єднає в цю організацію канадійський униформ і українська кров. Ми боремося за свободу й український нарід". Цього гасла придержуються всі члени, яких до цього часу начисляють около 3,000, розкинених по всіх фронтах.

СУКВ має відділи в Англії, в Канаді, на острові Мальті та у Франції. До цього часу в Канаді назначено шість українських священиків військовими капелянами; трьох греко-католиків і трьох православних. О. Капітан Савчук, український православний капелян, кілька тижнів тому виїхав до Англії, де буде давати духовну обслугу для наших вояків, а о. Капітан Горошко, греко-католицький капелян, тепер в дорозі за море. Оба капеляни будуть тісно співпрацювати з СУКВ і з рештою вояків, які тепер повнять службу за морем.

Як сказано попередно, дім в Лондоні є удержуваний добровільними жертвами українського загалу в Канаді, виключно через Комітет Українців Канади. До цього часу Комітет видав на удержання дому около $6,000 і постійно висилає $500 місячно на його потреби. Є це досить поважна сума, однак КУК вірить, що як український загал в Канаді, так і в Злучених Державах, розуміючи вагу такого осередка, щиро піддержить цю справу до кінця. Це перший раз в історії, що в серцю Британської Імперії, в Лондоні, знаходиться чисто Український Дім, над котрим, побіч британського, повіває й український жовто-блакитний стяг. Через такі осередки ми несемо перед світ українське імя. Адреса цього дому є така:

UKRAINIAN CANADIAN SERVICEMEN'S ASS'N.
218 SUSSEX GARDENS,
PADDINGTON, LONDON W 2,
ENGLAND.

До цього часу Комітет Українців Канади одержав кілька жертв від американських українців на удержання Дому, за що щиро дякуємо.

Адреса Комітету в Канаді є така:

UKRAINIAN CANADIAN COMMITTEE
711 McINTYRE BLDG.
WINNIPEG, MAN., CANADA.

Патронкою С.У.К. Вояків і їх клюбу в Лондоні є Лейди Твідсмюр, жена покійного Головного Губернатора Канади, Лорда Твідсмюра. Підчас свого побуту в Канаді вона мала нагоду познайомитися з українським загалом і є добре поінформована про змагання українського народу на рідних землях.

ЗА КОМІТЕТ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ:
І. Я. Рурик,
діловий секретар.

НАБЛИЖАЄТЬСЯ ВАЖНА ПОДІЯ В НАШОМУ ДЕРЖАВНОМУ ЖИТТЮ, А Є НЕЮ НАСТУПНІ ПРЕЗИДІЯЛЬНІ ВИБОРИ, В ЯКИХ УСІ МИ, ЩО МАЄМО ГОРОЖАНСТВО, МАЄМО ВЗЯТИ ОБОВЯЗКОВО УЧАСТЬ. ТА ЩОБ МИ МОГЛИ ГОЛОСУВАТИ, МУСИМО ПЕРЕДШЕ ЗАРЕЄСТРУВАТИСЬ. ТОМУ ПОДБАЙМО ЗАРАЗ, ТАКИ ЩЕ СЬОГОДНЯ, ЩОБИ ЗАРЕЄСТРУВАТИСЬ У ПРИПИСАНІМ ДЛЯ РЕЄСТРАЦІЇ РЕЧИНЦІ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

До членів 239 відділу У. Н. С.

Велике число наших хлопців та дівчат находиться тепер в збройних силах нашої держави. Бр. св. Юрія, 239 відділ У. Н. Союзу гордиться тим, що з його рядів вийшло найбільше число старшин, підстаршин та рядових вояків. Для вшанування їх памяти уряд братства бажає помістити фотографії та життєпис кожного нашого вояка в пресі і тому просить їх рідню зайти до Тов. Горожан при 847 Н. Френклин Ст. у вівторок, дня 10. жовтня між год. 7–10 ввечір та принести фотографію вояка і його життєпис, або все це переслати негайно почтою до головного контрольора У. Н. Союзу:

W. GALLAN
1327-33 Real Estate Trust Bldg.
Philadelphia 7, Pa.

Уряд Бр. св. Юрія,
239 відділ У. Н. С.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Курси англійської мови.

Звертається увагу українського загалу в Джерзі Ситі, що заходами Інтернешенел Інститут зачнуться з днем 23. жовтня б. р. курси англійської мови для початкуючих і тих, що стараються дістати горожанські папери. Ближчих інформацій дає бюро Інтернешенел Інститут, 681 Берген Евеня, Джерзі Сити, Н. Дж.

Від Українського Американського Допомогового Комітету

Над українським народом повисли жах і загибіль. Пять літ війни на теренах України викликали марево голоду і благання до цілого світу з мольбою „Поможіть". Багато наших братів і сестер стоять перед фактом загибелі. Треба бути звірем, щоб з якихнебудь політичних чи інших міркувань отягатись з поміччю нашим братам і цілому краєві. Треба бути каменюкою, чуючи мольбу голодного подати хоч крихту хліба, щоб не відізватись з поданням такої помочі.

Розуміючи вагу негайної помочі потерпівшим від війни, оснувався і провадить свою роботу „Український Американський Допомоговий Комітет", відложивши набік всякі різниці в політичних, релігійних чи соціяльних поглядах. Комітет рішив закликати передовсім наше громадянство, щоб не оглядаючись на ніякі політичні міркування, нічим не вимовляючись, заразже несло поміч, яку можна дати в теперішних умовинах, з поруч з тим вияснити всяким інтернаціональним і американським запомоговим організаціям страшну ситуацію на Україні, яка так довго не була зовсім зясована і кликати також їх до помочі нашому знищеному краєві.

Щоби дістати таку поміч від американських інституцій, українці перше мусять виявити самі свою рішучу, добру волю створити сильний „Український Американський Допомоговий Комітет", оперти на сталих членах організацій і одиниць, заосмотрити його відповідними фондами, щоби комітет мав лице висказатись перед американськими інституціями, як то ми самі дбаємо про своїх.

Заклйкуємо тому всі українські інституції, так церковні як світські, всі братські відділи запомогових організацій і поодиноких громадян ставати негайно членами „Українського Американського Допомогового Комітету".

UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
847 NORTH FRANKLIN STREET
PHILADELPHIA 23, PA.

Приготування у Філядельфії.

На зборах Злучених Відділів Українського Народного Союзу, дня 1. жовтня, всі відділи рішили одноголосно сейчас вступити в активні члени. За нові відділи з малими відділовими касами платить вкладку каса Злучених Відділів.

Заходом Злучених Товариств Українсько-Американських Горожан були скликані загальні збори всіх братств і товариств дня 1. жовтня до Української Галі. Зборам проводив предсідник майор М. Дармограй, секретарював серетар М. Рибак. Головною точкою нарад було: Потреба піддтримки Українського Американського Допомогового Комітету. Про ціль і завдання комітету реферували д-р Володимир Ґалан, Богдан Катамай і Степан Слободзян.

Після оживленої дискусії рішено повести інтензивну працю в справі Укр. Амер. Комітету серед філядельфійської громади. В тій цілі скликується

Загальне Масове Всенародне Віче.

в неділю, дня 9. жовтня, в год. 1-шій попол. в Українській Галі, при 849 Н. Френклин вул.

Бажаним булоб, щоби всі українські філядельфійські організації були приготовані до цього часу вступити в члени.

Виявім своє щире бажання добра для голодних на Україні, щоби пізніше ті голодні не розчарувалися в нас, ситих і одітих, як пише Іван Франко в поезії „Важке ярмо твоє":

„Важке ярмо твоє, мій
рідний краю,
Нелегкий твій тягар!
Чи ждать тобі ще треба
Поваги й блиску від
будуччини.

Чи ні — одного лиш тобі
благаю з неба,
Щоб з горя й голоду не
бігли геть від тебе
Твої найкращі сини".

Д-р Павло Дубас,
секретар Укр. Амер. Доп. Комітету.

Paper Conservation

Our country does not have enough paper to meet all demands. The shortage of manpower cut down paper-pulp production in 1943, and estimates indicate an even greater pulpwood shortage this year. Yet papers is a war material, essential both to our armed forces and to war production. We can save hundreds of thousands of tons of new paper by cutting down on needless wrapping and packing of things all of us buy.

Foreign Language Division
Office of War Information

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ

В АМЕРИЦІ ПОВИННІ БУТИ ОБОВЯЗКОВО ТАКІ КНИЖКИ, ВИДАНІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ, ДЛЯ ПІЗНАННЯ І ПОШИРЕННЯ ПРАВДИ ПРО УКРАЇНУ ТА УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД:

1) **A HISTORY OF UKRAINE,** by Michael Hrushevsky, published by the Yale University Press — $4.00
2) **UKRAINIAN LITERATURE,** Studies of the leading authors, by Prof. Clarence A. Manning — $1.50
3) **BOHDAN, HETMAN OF UKRAINE,** by George Vernadsky, published by the Yale University Press — $2.50
4) **SPIRIT OF UKRAINE,** Ukrainian Contributions to World's Culture, by D. Snowyd — $1.00
5) **UKRAINE, AN ATLAS OF ITS HISTORY AND GEOGRAPHY,** by Prof. G. W. Simpson — $0.50
6) **UKRAINIANS IN THE UNITED STATES,** by Wasyl Halich — $2.50

Замовте собі негайно всі ті книжки за $12.00, чи ті, що їх ще не маєте, а замовлення враз з належитістю шліть на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY, N. J.

Замовлення з Канади треба платити американською валютою.

Военна „екзецирка" з нагоди ювилею королеви.

Вчасі ювилею англійської королеви Вікторії придумали бизнесовці подушку, в якій вставлено машинку, що грала королівський гимн, перероблений на гимн королевій — „Ґад сейв ди квін" для спопуляризування ювилею. Мати теперішнього англійського премієра Винстона Чорчила, з американського роду лейді Рандолф, приймала раз гостей вчасі ювилею. Після вечері гості пішли на розмову до парльору, де вони окружили паню Рандолф. Щоб спонукати гостей до сідання, сама господиня дому сіла на своє крісло. Та заки вона перейшла до парльору, якийсь її прибічник положив на сидженню подушку з машинкою, що грала гимн королевій. Ледви господиня сіла, вже почала машина грати гимн. Очевидно, [illegible] знак пошани усі мусіли [illegible] Коли господиня встала, музика перестала грати. Вона знову сіла і машина продовжала дальше мельодію гимну. І знов треба було встати й сідати, доки не скінчилася мельодія гимну.

BUY EXTRA WAR BONDS *Today!*

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. Я ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ПОШАНУЙТЕ СЕБЕ САМОГО І СВОЮ ВЛАСНУ НАРОДНУ ПРАЦЮ В ГРОМАДЯНСТВІ Й В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ, НАБУВАЮЧИ КНИЖКУ, ЩО БАГАТО З ТОЇ ПРАЦІ В НІЙ ЗІБРАНО, ЩОБ ТАКИМ ЧИНОМ ЗАЛИШИТИ ДАЛЬШИМ НАШИМ ПОКОЛІННЯМ ДОБРУ ПАМЯТЬ ПРО НАШІ ІДЕАЛИ І ЗМАГАННЯ.

ОСЬ ТАКОЮ КНИЖКОЮ Є:

ЮВИЛЕЙНИЙ АЛЬМАНАХ
1894 - 1944

ВИДАНИЙ З НАГОДИ ПЯТЬДЕСЯТЬЛІТНЬОГО ЮВИЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Военні обставини заставили У. Н. Союз видрукувати тільки дві тисячі примірників цього Альманаху. А тому, що наклад обмежений, треба спішитись з замоленням.

Отсей Альманах є свого роду доповненням Пропамятної Книги У. Н. Союзу, виданої з нагоди 40-ліття істнування цеї організації. А тим самим є він необхідним для кожного, хто цікавиться і дорожить американсько-українським життям, а зокрема діяльністю У. Н. Союзу, найстаршої народньої установи в Америці. Як видно з проголошеного змісту, то в Альманасі є дуже різнородний матеріял, так, що кожний знайде в ньому щось таке, що його зацікавить, що пригадує йому його власне минуле в краю і тут в Америці, його власні мрії, його власні сумніви і його власний вклад в те, що вважаємо нашими тут культурними здобутками і допомогою нашим рідним на українських землях у їхніх змаганнях до вільного життя. В Альманасі знайдемо теж багато матеріялу, з якого пізнаємо дух нашого молодого покоління в Америці, включно з тими нашими синами, що наставляють свою груди у боротьбі за охорону американських ідеалів.

Понад 300 сторін друку.

ЦІНА В ОПРАВІ ВСЬОГО
$2.50

Замовляйте пишучи на таку адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

ЗАВВАГА: Хто замовить разом Ювилейний Альманах і Пропамятну Книгу У. Н. Союзу, дістане обидві книжки за ціну $3.00.

Замовлення з Канади треба платити американською валютою.

ДЕНЬ КОЛЮМБА

В День Колюмба звичайно віддається пошана італійському морякови з Генуї, який відкрив Новий Світ, шукаючи короткого шляху зо старого, до Азії. Але цей день дає підставу для вшановання також равніх дослідників, різного походження, які уможливили заселення нового континенту.

Іншими словами, в цей день вшановується міліони імігрантів, які вслід за піонірами перемандрували через Атлянтик. Вони також від переселенців з 1620 року аж до жидівських збігців з націстичної Німеччини за нинішних часів знайшли новий світ для себе, світ вільний, що став дійсністю завдяки відкриттю Колюмба.

Відкриття Америки Христофором Колюмбом започаткувало великий розвиток мореплавства. Цьому великому італійському морякови належиться повне признання за його невмирущий вчинок. Але не треба також забувати тих, що пустилися разом з ним через незнаний океан, поділяючи всю небезпеку тяжкої подорожі. Вони належали до ріжних европейських національних груп. А ті, що приїхали після нього, перебувши всі трудноці подорожі в ті часи, уявляли з себе мішанину народів Европи сімнадцятого століття.

Те століття видало чимало славних імен дослідників Америки. Ні приналежність до якоїсь національної групи, ні місце народження, здається, не мали великого значіння в ті дні. Так наприклад Каботи — з яких стхарший походив з Італії, а молодший народився в Англії — віднлили під британським прапором на шлях відкриття Північної Америки. Жак Картье, який відкрив річку Св. Лаврентія та частину Канади, був француз. Джіованні да Верацано, італієць, на службі французького короля, дослідив побережжя від Південної Кároлайни до Нюфавленд та залишив перший опис тої території. Тим часом, на півдні працювали португальці, еспанці та голяндці, поширюючи потрохи відомости про Новий Світ.

Сам Колюмб вибрався в подорож під еспанським прапором, на засоби еспанського королівського двору, цілком не зважаючи на те, що був на службі іншої країни. Його залогу на трьох кораблях складали еспанці, португальці, італійці та, кажуть, далматці, знані тоді як відважні, завзяті моряки з берегів Адріятського моря, де тепер знаходиться Югославія. Серед залоги були також жиди. Цікаво відмітити, що не зважаючи на той факт, що країни південної Европи були католицькими, поміж членами залоги Колюмба не було жадних релігійних непорозумінь. Правдоподібно, як тільки вони опинились на широкому морі, забулися всі релігійні розходження, якщо вони були, так само як і різниці національні, перед обличчям спільної небезпеки.

Згідно з деякими джерелами, першими з залоги Колюмба, що вступили на землю в Кубі, були Родриго де Херец, еспанський моряк та Люїс де Торес, офіційний перекладчик Колюмба, еспанський жид. Оба вони пішли на розвідку в середину краю і повернулися за чотири дні. Торес приніс з собою чимало тютюну і казав, що індіяни вчили його курити. Пізніше він оселився на Кубі як тютюновий плянтатор.

Переконання Колюмба про те, що земля є круглою, мало своїх прихильників ще до нього, але нема підстави думати, що він був добре обзнайомлений з їх теоріями. Хоч є фактом, що він писав: „Я мав сталий звязок з багатьома вченими особами, священиками, цивільними, жидами, муринами і ще з багато іншими". Це, звичайно, були його сучасники, але деякі з них могли знати, що триста років перед ним один жидівський вчений, Мосес де Леон, писав, що „земля вертиться як куля", так що „коли є день на одній половині гльобу, на другій половині панує ніч". Могли знати, що є сповна одне століття пізніше, Роджер Бейкон, славний англійський вчений, винахідник та фільософ, міркування якого залишилися записані цифрами аби уникнути переслідування за його теорії, старинними жидівськими та арабськими джерелами доказував, що можна дістатися до Азії їдучи весь час на захід від Европи. Інші вчені, як наприклад, італієць Тосканелі з Фльоренції, прийшли до подібного заключення в часі, коли новий торговельний шлях до Індії та Далекого Сходу став пекучою необхідністю для Европи.

Міжнародний характер досягнення Колюмба підкреслюється також тим фактом, що багато з інструментів і відомостей, яких він потребував для своєї подорожі, були вироблені морезнавцями та географами еспанськими і португальськими. Наприклад, інструмент для визначення положення звізд (квадрат) винайшов Леві бен Герсон, а примінив цей інструмент до мореплавства знаний астроном Абрагам Закуто — оба вони були еспанськими жидами. Колюмб також послугувався календарем та астрономічними таблицями, що йому дав Джозеф Веціньо, учень Закути. Астроляб, що вживається до міряння віддалі корабля від екватора за допомогою сонця, також був дуже потрібний Колюмбу. Той інструмент винайшли жидівські вчені пятнадцятого століття.

Колюмбови, звичайно, належиться слава за те, що відкрив половину світу і познайомив европейців з ним. Італія буде завше славитися як місце його народження. Але християни, жиди, магометани, еспанці, португальці, англійці, голяндці та інші італійці помогли підготовити шлях для нього і причинилися, в той чи інший спосіб, до успіху його подорожі.

ГРЕКИ НЕ ХОЧУТЬ ПОВОРОТУ КОРОЛЯ ЗО ЗАСЛАННЯ.

ПАТРАС. — Коли британські війська входили до грецького міста Патраса, в ньому й в довколичних селах з усіх публичних будинків повівали національні прапори, али без королівської корони, що була до війни частиною національного гербу Греції. Греки заявляються проти повороту короля до Греції, а британські офіцири обіцюють, що вони пошанують їх волю.

ОБВИНУВАЧУЮТЬ 30 РОБІТНИКІВ ЗА СТРАЙК.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Федеральна судейська лава поставила в стан обвинувачення 30 службовців підприємства Філядельфія Транспортейшен Компані за те, що вони викликали 6-денний страйк службовиків у місяці серпні і тим викликали застій у перевозовім руху в цілім місті. Представник юнії Джеймс Фицсимонс твердить, що обвинувачення являється вислідом партійних політичних різниць.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. Просвіта, від. 312, отсим повідомляє всіх своїх членів, що наступні місячні збори нашого Товариства відбудуться в пятницю, 13. жовтня, в домі предсідника відділу, п. Д. Дуциловича, 117 Фронт улиця. Збори відбудуться в домі предсідника тому, що заряд парохії, помимо нашого протесту, відмовив нам галі на наші відділові збори в парохіяльнім домі, хоч ми добровільно той дім відступили для парохії. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до рішення. — Д. Дуцилович, предс.; С. Завадович, секр.; В. Хмиль, касієр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316, відбудуться в четвер, 12. жовтня, в Народнім Домі, 831 Джозеф Евеню, в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на означений час. — М. Лушишин, гол. В. Гнаткін, кас.; В. Іванців, секр.

ДІТРОЙТ, МИШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 15. жовтня, в год. 1. пополудні, в У. А. А., 2965 Карпендер ул. — П. Андрушків, секр.

ТАМАСТОН, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 421, відбуде збори 14. жовтня, в 8. годині ввечір, в Українській Галі на Проспект ул. Просимо всіх членів прийти на збори. — За уряд: А. Береза, предс.; М. Шиципька, кас.; Ф. Чесняк, секр.

ТАРЗАН, ч. 1053. Джунглева стратегія.

SEEING THE LION DIVE THROUGH THE STORE WINDOW, TARZAN FOLLOWED --- AND BEHELD IMPENDING TRAGEDY!

Copr. 1943 Edgar Rice Burroughs, Inc.—Tm. Reg. U. S. Pat. Off. Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Побачивши льва, що скочив крізь виставову шибу, Тарзан пішов за ним... і побачив грозячу траґедію.

REALIZING HE COULDN'T REACH THE CHILD BEFORE THE LION, HE RESORTED TO JUNGLE STRATEGY.

Зрозумівши, що він не зможе дійти до дитини наперед, він ужив підступу.

DARTING BEHIND A COUNTER, HE VOICED A WEIRD APE-CRY.

Він сховався за паку й видав зо себе крик малпи.

THE CARNIVORE WHIRLED — FOR LIONS AND APES ARE DEADLY FOES.

Лев обернувся, бо льви й малпи смертельні вороги.